Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

2. posiedzenie 4. sesyi 3. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 27. listopada 1873.

Treść: Udzielenie dwutygodniowego urlopu JE. ministrowi Ziemiałkowskiemu. — Urlopy udzielone na mocy władzy marszałkowskiej. — Wybór dwóch członków do komisyi adresowej. — Pierwsze czytanie przedłożeń Wydziału krajowego, a mianowicie: Sprawozdania z wnioskiem utworzenia okręgów gminnych, Sprawozdania w sprawie wykupna prawa propinacyi, Sprawozdania w sprawie utworzenia bióra statystycznego przy Wydziale krajowym, oraz Sprawozdania o reformie ustawy gminnej, ustawy o obszarach dworskich i o reprezentacyi powiatowej. — Wybór komisyi gminnej z 9 członków, propinacyjnej z 7 członków i administracyjnej z 7 członków. — Pierwsze czytanie przedłożeń Wydziału krajowego, a mianowicie: Sprawozdanie o budżecie funduszów krajowych na r. 1874, Sprawozdanie o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za r. 1872, Sprawozdanie o czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Sierpnia 1872 do końca Lipca 1873 r., Sprawozdanie w przedmiocie uregulowania etatu i płac urzędników i sług Wydziału krajowego, Sprawozdanie w przedmiocie podniesienia rocznego datku dla córek ś. p. Bojarskiego, byłego sekretarza Wydziału stanowego, Sprawozdanie w przedmiocie zaopatrzenia pozostałych nieletnich dzieci po ś. p. Juliuszu Szczęsnowiczu, archiwiście Wydziału krajowego, Sprawozdanie w sprawie zniesienia wolnocelnego okręgu Brodzkiego, Sprawozdanie w przedmiocie zmiany ustawy drogowej, Sprawozdanie o wniosku do zmiany §. 1. ustawy z dnia 12. grudnia 1869 o radach szpitalnych, Sprawozdanie w sprawie zniesienia zakazu przyjmowania żydów do lwowskiego szpitala powszechnego, Sprawozdanie o wniosku względem oddania krakowskiego szpitala powszechnego tamtejszej reprezentacyi miejskiej, Sprawozdanie względem przyznania Zgromadzeniu Sióstr miłosierdzia w Krakowie sumy 4.750 złr., Sprawozdanie względem zaprowadzenia wyrobu soli bydlęcej, zniżenia cen soli w ogóle i pozwolenia na bezpłatne używanie źródeł solnych, Sprawozdanie w sprawie ustanowienia nowych Trybunałów I. instancyi i stosownego zaokrąglenia okręgów dziś istniejących Trybunałów I. instancyi. — Wniosek komisyi adresowej uchwalenia adresu do Najjaśniejszego Pana — Przemówienie posła Kowalskiego i przyjęcie jednomyślne adresu en bloc. — Wybór komisyi budżetowej z 11 członków, drogowej z 9 członków, prawniczej z 9 członków i petycyjnej z 15 członków.

Początek posiedzenia o godzinie 11-tej przed południem.

Posłów obecnych 91,

Przewodniczący: Marszałek J. O. ks. Leon Sapieha.

Ze strony c. k. Rządu: Wice-Prezydent c. k. Namiestnictwa, c. k. radca dworu, J. W. Oswald Bartmański.

Sekretarze: Pp. Jasiński, Wereszczyński, Serwatowski i Antoniewicz.

Ks. Marszałek: Jest dostateczna liczba pp. posłów, więc otwieram posiedzenie. P. Sekretarz odczyta protokół wczorajszego posiedzenia.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta protokół pierwszego posiedzenia).

Ks. Marszałek: Czy żąda kto głosu co do protokołu. (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, więc protokół przyjęty.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta).

Wysoka Izbo!

Z powodu zajęć urzędowych nie mogę teraz przybyć do Lwowa; upraszam przeto, aby Wysoka Izba uwzględniając tę przeszkodę udzielić mi raczyła dwutygodniowy urlop.

Wiedeń dnia 25. Listopada 1873.

Floryan Ziemiałkowski,
poseł na sejm kraj.

Ks. Marszałek: Kto się zgadza na udzielenie 14dniowego urlopu JExcelencyi zechce wstać. (większość) Jest przyjęty.

Donoszę zarazem, iż p. Ludwik hr. Wodzicki prosił mnie z Wiednia o ośmiodniowy urlop, który mu dałem. Takiego samego urlopu udzieliłem Pp. Wesołowskiemu i Bogdanowiczowi.

Przystąpimy z porządku dziennego do wyboru brakujących dwóch członków do komisyi adresowej. Wczorajsi pp. Skrutatorowie zechcą się zająć zbieraniem kartek.

P. Golejewski: Prosiłbym powiedzieć, kto miał przy wczorajszym wyborze najwięcej głosów.

Ks. Marszałek: Najwięcej głosów mieli panowie Czajkowski i Paszkowski. Ponieważ wczorajszych panów Skrutatorów niema, więc zapraszam do skrutynium p. Torosiewicza, Włodka, Golejewskiego, ks. Zaklińskiego i Hoppena.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta spis posłów, posłowie oddają kartki).

Ks. Marszałek: Z porządku dziennego następuje sprawozdanie z wniosku utworzenia okręgów gminnych. Sprawozdawca p. Skwarczyński.

[Ob]acz [ale]g. I.

P. Henryk hr. Wodzicki: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: Poseł Wodzicki ma głos.

P. Henryk hr. Wodzicki: Wnoszę, aby sprawozdawcę uwolnić od czytania tego sprawozdania, również jak i następnych sprawozdań Wydziału krajowego.

Ks. Marszałek: Kto jest za wnioskiem aby uwolnić sprawozdawcę od czytania wniosków Wydziału krajowego zechce wstać. (Większość.) Wniosek przyjęty.

P. Krzeczunowicz: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: Poseł Krzeczunowicz ma głos.

P. Krzeczunowicz: Co do formalnego traktowania wnoszę, aby obrać osobną komisyę gminną, złożoną z 9 członków, do którejby wszystkie sprawy tyczące się urządzeń gminnych były odsyłane.

Ks. Marszałek: Jest wniosek ażeby wybrać komisyę złożoną z 9 członków do którejby wszystkie sprawy tyczące się urządzeń gminnych były odsyłane. Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Skwarczyński. Wnoszę, ażeby sprawozdanie Wydziału krajowego z wnioskiem utworzenia okręgów gminnych odesłać do komisyi gminnej złożonej z 9 członków.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem p. sprawozdawcy zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek przyjęty.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie w sprawie wykupna prawa propinacyi. Obacz aleg. II.

Sprawozdawca p. Skwarczyński: Wnoszę aby dla spraw propinacyjnych wybrać osobną komisyę złożoną z 7 członków i do niej odesłać to sprawozdanie.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie w sprawie utworzenia biura statystycznego przy Wydziale krajowym. Obacz aleg. III.

Sprawozdawca p. Skwarczyński: Wnoszę, aby to sprawozdanie odesłać do komisyi administracyjnej złożonej z 7 członków.

Ks. Marszałek: Jest wniosek, ażeby sprawozdanie to odesłać do komisyi administracyjnej złożonej z 7 członków. Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Obacz aleg. IV.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie o reformie ustawy gminnej, ustawy o obszarach dworskich i o reprezentacyi powiatowej.

Sprawozdawca p. Skwarczyński: Wnoszę aby to sprawozdanie odesłać do komisyi gminnej.

Ks. Marszałek: Kto się z tem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęte.

Teraz przystąpimy do wyboru tych komisyj a zaczniemy od wyboru komisyi gminnej złożonej z 9 członków. Jednak zanim przystąpimy do wyboru komisyi, zechcą panowie wysłuchać rezultatu głosowania na 2 członków do komisyi adresowej.

Sprawozdawca p. hr. Golejewski: Rezultat głosowania na 2 członków komisyi adresowej.

Głosujących 79, absolutna większość 40. Z tych otrzymali p. Paszkowski 43 a p. Czajkowski 44, ks. Szaszkiewicz 35, p. Turczyn 34. Wybrani są więc p. Paszkowski i p. Czajkowski.

Ks. Marszałek: Proszę panów członków komisyi adresowej, aby się zechcieli zebrać i jak najprędzej przedstawić adres.

Teraz przystąpimy do wyboru komisyi gminnej, złożonej z 9 członków. Do skrutynium zapraszam pp. ks. Króla, Weissmana, Jaworskiego, ks. Kaczałę, Fruchtmana i Bodnara. Proszę teraz oddawać kartki.

Sekretarz p. Wereszczyński. (Czyta spis posłów, ci oddają kartki po przeczytaniu.)

Ks. Marszałek: Proszę panów skrutatorów, aby zamknęli kartki i powrócili do następnego wyboru.

Będziemy teraz głosowali na 7 członków komisyi propinacyjnej. Do skrutynium zapraszam panów: Dąbrowskiego, ks. Filarskiego, ks. Kulczyckiego, Łosia, Podlewskiego, Garbaczyńskiego.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta spis posłów, ci oddają kartki po przeczytaniu).

Ks. Marszałek: Proszę panów oddawać teraz kartki na 7 członków komisyi administracyjnej. Na skrutatorów zapraszam pp. Michalskiego, Wolańskiego Mikołaja, Kirchmajera, Agopsowicza, ks. Ozarkiewicza i Madejskiego.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta spis posłów, ci oddają kartki po przeczytaniu).

Ks. Marszałek: Przerywam posiedzenie aż do ukończenia skrutynium. (Po przerwie).

Ks. Marszałek: Panowie sprawozdawcy ogłoszą teraz rezultat wyboru trzech komisyi.

Sprawozdawca p. Mikołaj Wolański: Rezultat głosowania do komisyi administracyjnej. Głosujących 82, absolutna większość 42. Najwięcej głosów otrzymali pp. Paszkowski 80, Kraiński 78, Koziebrodzki 77, Hoszard 73, Kocyłowski 68, Kuczkowski 54, Zawadowski 50.

Ks. Marszałek: Teraz rezultat głosowania do drugiej komisyi.

Sprawozdawca p. Fruchtmann: Rezultat głosowania do komisyi gminnej. Głosujących 85, absolutna większość 43. Absolutną większość otrzymali pp. Baum 83, Dunajewski 64, ks. Fortuna 83, Grocholski 70, Krzeczunowicz 82, Skwarczyński 79, Smarzewski 78, Turczyn 82, Gniewosz 69.

Ks. Marszałek: Rezultat głosowania do trzeciej komisyi.

Sprawozdawca p. hr. Łoś: Rezultat głosowania do komisyi propinacyjnej. Głosujących 84, absolutna większość 43. Najwięcej głosów otrzymali pp. Horodyski 84, Kamiński 76, Madejski 80, Szumańczowski 81, Torosiewicz 74, Wężyk 60, Wodzicki Henryk 58.

Ks. Marszałek: Proszę, ażeby komisye wybrane po posiedzeniu zechciały się ukonstytuować i dać znać do biura marszałkowskiego, kto jest wybrany prezesem a kto wiceprezesem.

Teraz przystępujemy do dalszego porządku dziennego. P. sprawozdawca Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca p. Wereszczyński: Sprawozdanie o budżecie funduszów krajowych na rok 1874·/. i sprawozdanie o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1872·/. Oba aleg. Oba aleg.

Wnoszę, ażeby te sprawozdania odesłać do komisyi budżetowej z 11 członków złożonej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie o czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Sierpnia 1872. do końca lipca 1873 roku. Sprawozdawca p. Pietruski ma głos.·/.

Sprawozdawca p. Pietruski: Sprawozdanie o czynności Wydziału krajowego za czas od 1. sierpnia 1872 do końca 1873 roku. Ponieważ sprawa ta, tyczy się bezpośrednio Wydziału krajowego, przeto Wydział krajowy nie stawia żadnych wniosków i musi zostawić to Wysokiej Izbie. bacz g. VII.

P. Krzeczunowicz: proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Krzeczunowicz ma głos.

P. Krzeczunowicz: Dwa razy dopiero się zdarzyło, żeśmy do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego wybierali osobną kemisyę, zwykle zaś odsyłaliśmy je do komisyi budżetowej, gdyż rzecz ta zostaje w najbliższym związku z budżetem. Wnoszę, abyśmy i w tym roku przedmiot ten odesłali do komisyi budżetowej, złożonej z 11. członków.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie w przedmiocie uregulowania etatu i płac urzędników i sług Wydziału krajowego. bacz g. VIII.

Sprawozdawca p. Pietruski: Wnoszę aby przedmiot ten odeslany został do komisyi budżetowej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie w przedmiocie podniesienia rocznego datku dla córek ś. p. Jana Bojarskiego byłego sekretarza Wydziału stanowego.·/. bacz g. IX.

P. hr. Golejewski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Golejewski ma głos.

P. hr. Golejewski: Ponieważ według §. 25. reg. sejm. Wydział krajowy możemy uważać jako specyalną komisyę, stawiam więc wniosek, ażeby w tej sprawie Wydział krajowy uważać za specyalną komisyę i na najbliższem posiedzeniu wnieść to sprawozdanie Wydziału krajowego do drugiego czytania.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty.

Następuje sprawozdanie w przedmiocie zaopatrzenia pozostałych nieletnich dzieci po śp. Juliuszu Szczęsnowiczu archiwiście Wydziału krajowego.·/. bacz leg. X.

P. hr. Golejewski: ma głos.

Ks. Marszałek: P. Golejewski ma głos.

P. hr. Golejewski: Wnoszę, aby to załatwić w podobny sposób jak poprzednie sprawozdanie tj. na najbliższem posiedzeniu przystąpić do drugiego czytania.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość wątpliwa). Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce wstać. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie w sprawie zniesienia wolnocelnego okręgu brodzkiego. Sprawozdawca p. Gross ma głos. Obacz aleg. XI.

Sprawozdawca p. Gross: Sprawa ta ponawianą była już kilkakrotnie i to bez skutku. Dzisiaj kiedy kolej łącząca Brody z Radziwiłowem jest już wybudowana, kwestya ta staje się coraz naglejszą, coraz żywotniejszą. Otóż Wydział krajowy zapatrując się na tę sprawę z tego stanowiska oraz z uwagi na to, że Wysoki rząd już dawno uczynił obietnicę, że gdy kolej wybudowaną będzie, wolnocelny okręg Brodzki zniesionym zostanie, ponawia swoje sprawozdanie do Wysokiego Sejmu, ja zaś wnoszę imieniem Wydziału krajowego, aby tę sprawę odesłać do komisyi administracyjnej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie w przedmiocie zmiany ustawy drogowej. Sprawozdawcą jest także p. Gross.·/. Obacz aleg. XII.

Sprawozdawca p. Gross: Sądzę, że nie potrzebuję wykazywać jak ważną jest ta sprawa, dodam tylko, że już i ze strony Wysokiego rządu miał być ten projekt oddzielnie wniesiony. Wnoszę aby została wybraną osobno komisya, którąby się tylko zajmowała sprawami drogowemi, składająca się z 9 członków.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie o wniosku do zmiany §. 1. ustawy z dnia 12. Grudnia 1869. o radach szpitalnych.·/. Obacz aleg. XIII.

Sprawozdawca p. Haller: Ponieważ jest to sprawa bardzo małej wagi i szkoda czasu, aby ją do komisyi odsyłać, upraszam więc, aby Wysoka

Izba zezwoliła sprawę tę na jednem z najbliższych posiedzeń wnieść wprost do drugiego czytania.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Obacz aleg. XIV. Następuje sprawozdanie w sprawie zniesienia zakazu przyjmowania żydów do lwowskiego szpitala powszechnego.

Sprawozdawca p. Haller: Wnoszę, aby to odesłać do komisyi administracyjnej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Obacz aleg. XV. Następuje sprawozdanie o wniosku względem oddania krakowskiego szpitala powszechnego tamecznej reprezentacyi miejskiej./.

Sprawozdawca p. Haller: Wnoszę odesłanie tego przedmiotu do komisyi administracyjnej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Obacz aleg. XVI. Następuje sprawozdanie względem przyznania Zgromadzeniu Sióstr miłosierdzia w Krakowie sumy 4750 złr.

Sprawozdawca p. Haller: Sprawa ta w roku zeszłym była w komisyi budżetowej — nie została jednak przez nią wniesioną, wnoszę aby ją odesłać do komisyi budżetowej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Obacz al. XVII. Następuje sprawozdanie względem zaprowadzenia wyrobu soli bydlęcej, zniżenia cen soli w ogóle i pozwolenia na bezpłatne używanie źródeł solnych. Sprawozdawcą jest p. Smolka.

Sprawozdawca p. Smolka: Wnoszę odesłanie tego do komisyi administracyjnej.

P. Krzeczunowicz: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Krzeczunowicz ma głos.

P. Krzeczunowicz: Aby daremnie czasu nie tracić na powtórne drukowanie tego sprawozdania wnoszę, aby Wydział krajowy wniósł to wprost od siebie do drugiego czytania.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Obacz al. XVIII. Ks. Marszałek: Z porządku dziennego następuje sprawozdanie w sprawie ustanowienia nowych trybunałów I. instancyi i stosownego zaokrąglenia okręgów dziś istniejących trybunałów I. instancyi.

Sprawozdawca p. Smolka: Przedewszystkiem zwracam uwagę na omyłkę druku zaszłą w końcowycp wnioskach, mianowicie w ustępie III. opuszczony został wiersz, po słowach „z okręgu trybunału Samborskiegu“ ma być dodane „zaś okręg sądu powiatowego Bursztyn z okręgu trybunału złoczowskiego“ dalej „wydzielone itd.“

Że tu zaszła tylko omyłka można wnioskować, że motywowania, gdzie na stronnicy 8 ten wiersz jest zawarty w ustępie (czyta): „Dalej wypadałoby również już obecnie przyłączyć do trybunalu Stanisławowskiego powiaty sądowe: Dolina, Rożniatów, Kałusz, Wojniłów, Żurawno ewentualnie i Bolechów, dziś do trybunału samborskiego należące, jakoteż Bursztyn z okręgu trybunału złoczowskiego“. Wnoszę, aby sprawozdanie odesłanem zostało do komisyi prawniczej.

P. Pietruski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Pietruski ma głos.

P. Pietruski: Wnoszę aby sprawozdanie to odesłać do komisyi administracyjnej. Wiadomości prawnicze nie mają z tem żadnej styczności, gdyż takie rozlokowanie sądów jest sprawą czysto administracyjną.

P. Kowalski: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Kowalski ma głos.

P. Kowalski: Ja sohłaszaju się w toj sprawi z h. referentem, szczoby toj predmet widosłaty do komisji prawnyczoj, poneże komisja toja bude w sostojaniu ne tolko uwzhladnuty trebowanyja kraju w odnoszenyju terytoryalnym, no także majuczy wzhlad na nowyj ustawy, bude peresterihaty jak tyi ustawy mohut buty najłeksze peredilenyj do perewedenia pewnym sudom. Otże komisya prawnych bude w sostojaniu tym wsim wymoham uczynyty za dosyt, szczo wnesenjem referenta dast sia najłeksze osiahnuty.

Ks. Marszałek: Sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Smolka: Powód, który mnie skłonił do postawienia tego wniosku był ten, że nie idzie nam tylko o daty statystyczne ze względów administracyjnych, ale bardziej jeszcze o rozpoznanie zakresu działania tych sądów. Dlatego stosowniej byłoby, gdyby sprawę tę oddano komisyi prawniczej.

Ks. Marszałek: Poddam pod głosowanie wniosek p. Pietruskiego, aby sprawozdanie to odesłać do komisyi administracyjnej. Kto jest za tym wnioskiem zechce wstać. (Mniejszość.) Wniosek upadł. Więc kto jest za odesłaniem tego sprawozdania do komisyi prawniczej złożonej z 7 człouków zechce wstać.

P. Skwarczyński: Wnoszę, aby komisya ta składała się z 9 członków.

Ks. Marszałek: Więc kto jest za odesłaniem tego sprawozdania do komisyi prawniczej złożonej z 9 członków zechce wstać. (Większość.) Wniosek przyjęty.

Komisya wybrana do napisania adresu, ma już adres gotowy, proszę więc p. referenta, aby zechciał go odczytać.

Sprawozdawca p. Paszkowski: Komisya przez Wysoką Izbę do ułożenia adresu wybrana, tak prędko przynosi ten adres Sejmowi, albowiem w gronie jej okazała się taka zgodność uczuć i jednakie pojmowanie pod tym względem, jak w dniu tak uroczystym do Najj. Pana przemawiać mamy, że bardzo łatwo było to zadanie ukończyć. Komisya też tak spiesznie ks. Marszałkowi doniosła, że adres jest gotów, licząc na to, że i w tej Wys. Izbie spotka tę samą zgodność, jednostajny — że tak powiem — poryw uczucia, żeby słowa do Najj. Pana zanieść się mające bez długiej rozprawy były uchwalone. (czyta).

Najjaśniejszy Panie, Najmiłościwszy Cesarzu i Królu!

Dwudziestopięcioletnia recznica wstąpienia Waszej Cesarskiej i Królewskiej Mości na tron przodków wzbudza u wszystkich ludów berłu Twemu podległych radośne uczucia, jakich także wyraz, zgromadzony Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem w imieniu kraju tego składa u stóp Waszej Cesarskiej i Królewskiej Mości.

Znakomity ten okres czasu mieścił w sobie ciężkie przejścia, ale także i wielkie dowody błogosławieństwa bożego. Wierne ludy w Austryi złączone, widzą w Waszej Cesarskiej i Królewskiej Mości Tego, który je do nowego życia powołał, a sprawiedliwością i miłością ogarnia wszystkich swoich poddanych.

Pomni wielokrotnie doznanych od Ciebie Najjaśniejszy Panie dobrodziejstw, w dniu tak wielkiego znaczenia, błagamy Boga, aby na Waszą Cesarską i Królewską Mość w najdłuższą przyszłość i najobficiej zlewał łaski Swoje, dla dobra i potęgi Monarchii, dla uświetnienia panowania Twego, dla szczęścia ludów Twoich i w nagrodę wzniosłych cnót Waszej Cesarskiej i Królewskiej Mości i Najjaśniejszego Domu Twego.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta.

P. Kowalski: Proszu o hołos.

P. Krzeczunowicz: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Kowalski ma głos.

P. Kowalski: Cil toj adresy jest zojawłenie, szczo i nam tak ważnaja chwyla jak ricznycia 25litnoho panowanja najmyłostywszoho naszeho Monarchy ne jest obojatnoju. Proto wyrazyłyśmo czuwstwa naszyj wirno tak jak nymy pereniate jeśmo a poneże tyi czuwstwa sut wsim nam spólni i odnaki, dlatoho uważaju wsiakyi debaty, jakij wtom wzhladi mohłyby sia rozwynuty, izluznymy, bo możnaby i w innych słowach tyi czuwstwa wyrazyty ale zawsze pozostanut ony tymy samymy czuwstwamy. Dla toho wnoszu, aby W: Pałata naczerk toj adresy pryniała en bloc bez wsiakiej debaty. (Brawo).

Ks. Marszałek: P. Krzeczunowicz ma głos.

P. Krzeczunowicz: Na całym świecie obowiązują pewne regulaminy przy obradach parlamentarnych. Nie miałbym nic przeciw temu abyśmy adres uchwalili jak najspieszniej, ale przecież powinna była komisya postawić przynajmniej wniosek, żeby sejm odstąpił w tym wypadku od regulaminu i traktował sprawę jako nagłą. (Głosy: To już było.)

Ks. Marszałek: Wczoraj już uchwalono, aby adresu nie drukować.

P. Kowalski: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Kowalski ma głos,

P. Kowalski: Jesłym postawył wnesenje pryniatja adresy en bloc, to zrobyłjem to na pod-

stawi wczerajszoj uchwały. Tu ne chodyt o uchwałenje ani zakona, ani ustawy, ani pewnych pnnktiw ino chodyt o wyjawłenie naszych czuwstw, a na to ne ma paragrafiw, bo czuwstwa pod tyi pidniatyj buty ne mohut i dla toho nałeżałoby sprawu toju w najkorotszoj dorozi traktowaty. Ja dumaju, że taka sprawa, widla regulaminu traktowaty sia ne powynna, jest to słuczaj izjatnyj i żadaje izjatnoho traktowanja, chotia jak skazawjem, moje wnesenje operaje sia na wczorajszoj uchwali Sojma i w nyczom ne sprotywlaju sia regulaminowi samomu.

P. Kocyłowski: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Kocyłowski ma głos.

P. Kocyłowski: Czas majemo duże korotkyj i dużobyśmo na tym stratyły, dlatoho usylno poperaje wnesenje sowitnyka Kowalskoho, abyśmo tuju adresu en bloc pryniały.

Ks. Marszałek: Kto jest za przyjęciem adresu en bloc zechce wstać. (Wszyscy). Więc kto przyjmuje adres, tak jak go komisya proponuje, zechce wstać. (Wszyscy). Jest jednomyślnie przyjęty.

Ks. Marszałek: Chciejcie panowie zdecydować z ilu członków ma się składać komisya petycyjna.

P. Pietruski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Pietruski ma głos.

P. Pietruski: Wnoszę aby wybrać komisyę petycyjną teraz, ponieważ petycye już wpływają i aby się ta komisya składała z 15 członków.

Ks. Marszałek. Jest wniosek, aby się komisya petycyjna składała z 15. członków, kto jest za tym wnioskiem, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek przyjęty. Mamy wybierać jeszcze cztery komisye: budżetową z 11 członków, drogową z 9 członków, prawniczą z 9 członków i petycyjną z 15 członków. Przystąpimy teraz do wyboru komisyi budżetowej składającej się z 11 członków. Na skrutatorów zapraszam pp. Antoniewicza, Chrapka, Pohoreckiego, Sawczyńskiego, Szeptyckiego, Szeliskiego, Grossa, Fortunę, Halkę i Koziebrodzkiego.

Proszę panów zbierać kartki do wyboru komisyi budżetowej. (Sekretarz Serwatowski czyta spis posłów, posłowie oddają kartki).

Ks. Marszałek: Teraz proszę oddawać kartki na komisyę drogową z 9. członków. Do skrutynium zapraszam pp. Biłousa, Bodnara, Czajkowskiego, Golejewskiego, Hoppena, Łosia, Rylskiego, Słoneckiego, Torosiewicza i Laskorza.

(Sekretarz Serwatowski czyta alfabetyczny spis posłów, ciż oddają kartki).

Ks. Marszałek: Teraz wybierzemy komisyę prawniczą, do skrutynium zapraszam pp. Badeniego, Zamojskiego, Wodzickiego Henryka, Sapiehę Adama, Kobyłarza i ks. Krasickiego.

Sekretarz Serwatowski czyta alfabetyczny spis posłów, ciż oddają kartki).

Ks. Marszałek: Przystąpimy do wyboru komisyi petycyjnej z 15 członków. Do skrutynium zapraszam pp. Fecaka, Jaworskiego Pawła, Laskorza, Pilińskiego, Smolkę, Paszkowskiego, ks. Zawadowskiego, Serwatowskiego, ks. Filarskiego, Skwarczyńskiego. Jaworskiego Apolinarego i Dąbrowskiego.

(Sekretarz Wereszczyński czyta spis posłów, ciż oddają kartki).

Ks. Marszałek: Przerwę posiedzenie aż do ukończenia skrutynium.

(Po półgodzinnej przerwie).

Ks. Marszałek: P. Antoniewicz ogłosi rezultat głosowania na członków komisyi budżetowej.

Sprawozdawca p. Antoniewicz: Rezultat głosowania do komisyi budżetowej. Głosujących 82, absolutna większość 42.

Otrzymali głosów: Czartoryski 66, Kaczała 68, Kamiński 69, Kaszewko 65, Potocki 62, Skrzyński 70, Weigel 67, Weissmann 70, Wodzicki Henryk 65, Wodzicki Ludwik 66, Zyblikiewicz 69.

Ks. Marszałek: Następuje rezultat głosowania do komisyi petycyjnej. Sprawozdawca poseł Paszkowski.

Sprawozdawca p. Paszkowski: Głosujących 77, absolutna większość 39.

Otrzymali głosów: Czajkowski 66, Dzwonkowski 66, Firlej 67, Golejewski 65, Jasiński Aleksander 67, Łoś August 66, Męciński 63, Ozarkiewicz 73, Pawlików 73, Piliński 65, Serwatowski 66, Słonecki 66, Szczepański 67, Szemelowski 68.

Ks. Marszałek: Rezultat głosowania do komisyi prawniczej ogłosi sprawozdawca p. Zamojski.

Sprawozdawca p. Zamojski: Głosujących 75, absolutna większość 38.

Otrzymali głosów: Czajkowski 66, Fruchtmann 64, Jasiński Józef 66, Kabat 65, Kowalski 60, Rylski 65, Rydzowski 67, Spławiński 66, Wesołowski 65.

Ks. Marszałek: Rezultat głosowania na członków komisyi drogowej ogłosi sprawozdawca p. Gołejewski.

Sprawozdawca p. Golejewski: Głosujących 82, absolutna większość 42.

Otrzymali głosów: Agopsowicz 58, Badeni 61, Chrapek 79, Głogowski 74, Hoppen 73. Jaworski Apolinary 71, Kirchmajer 65, Michalski 79, Polanowski 69.

P. Wolański Erazm: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Wolański ma głos.

P. Wolański Erazm: Pozwolę sobie postawić wniosek, ażeby wszyscy członkowie Sejmu mieli wolny wstęp do komisyi budżetowej, propinacyjnej i drogowej.

Ks. Marszałek: Jest w regulaminie wyraźny paragraf, który opiewa, iż wszystkim członkom Sejmu służy wolny wstęp do wszystkich komisyj Pan sekretarz zechce odczytać ten §.

Sekretarz Wereszczyński (czyta): §. 2. brzmi: Na posiedzeniach komisyi każdy z posłów może być obecnym, każdemu z nich wolno przedkładać komisyi wnioski lub poprawki na piśmie i uzasadniać je pisemnie lub ustnie: w dalszych wszakże rozprawach może brać udział tylko za zezwoleniem komisyi.

Ks. Marszałek: Celem ukonstytuowania się komisyj raczą się członkowie tychże zejść dziś wieczór o godzinie 6. Jutrzejsze posiedzenie o godzinie 11. rano. P. sekretarz odczyta porządek dzienny jutrzejszego posiedzenia.

Sekretarz Wereszczyński (czyta):

Porządek dzienny 3go posiedzenia.
4tej sekcyi III. peryodu sejmowego, ksóre się odbędzie 28. listopada 1873 roku o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego względem przedłożenia wniosku co do ustawy o dodatku do sejmowej ordynacyi wyborczej. Sprawozdawca Smolka.

2. Pierwsze czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego o zezwolenie 101 gminom na pobór wyższych dodatków do podatków na pokrycie potrzeb gminnych. Sprawozdawca Skwarczyński.

3. Drugie czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego, w przedmiocie rocznego datku dla córek ś. p. Jana Bojarskiego. Sprawozdąwca Pietruski.

4. Drugie czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zaopatrzenia pozostałych nieletnich dzieci po ś. p. Juliuszu Szczęsnowiczu. Sprawozdawca Pietruski.

5. Drugie czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego, o wniosku do zmiany §. 1 ustawy, z dnia 12. Grudnia 1869 r. o radach szpitalnych. Sprawozdawca Haller.

6. Drugie czytanie Sprawozdania Wydziału krajowego względem zaprowadzenia wyrobu soli bydlęcej, zniżenia cen soli w ogóle i pozwolenia na bezpłatne używanie źródeł solnych. Sprawozdawca Smolka.

Ks. Marszałek: Posiedzenie zamknięte.

(Koniec posiedzenia o godz. 2. min. 25.)

Z drukarni J. Dobrzańskiego i K. Gromana.